

Upcykling czyli drugie życie odpadów

Wśród miłośników ekologicznego stylu życia coraz większą popularność zdobywa upcykling. Termin ten odnosi się do produktów wysokiej jakości, które powstały z surowców niskiej jakości, pochodzących z recyklingu. **O ile recykling oznacza „wrzucenie do ponownego obiegu”, to upcykling- „wrzucenie do wyższego obiegu”.**

Czy o odpadach można myśleć inaczej niż tylko jako o zbędnych przedmiotach, których zamierzamy się pozbyć? Czy pusty słoik po miodzie lub aluminiowa puszka mogą się jeszcze na coś przydać? A może z niepotrzebnej butelki można zaprojektować oryginalny przybornik na drobiazgi?

O tym, iż odpady można ponownie wykorzystywać przekonuje wiele oryginalnych projektów, które wpisują się w modny obecnie trend nazywany upcyklingiem. Bez względu na rodzaj surowca i z powszechnie dostępnych materiałów, takich jak papier, plastik czy drewno, powstają przedmioty, których łączy wspólna cecha - zostały zaprojektowane z odpadów.

W pewnym uproszczeniu o upcyklingu możemy powiedzieć, iż polega na wykonywaniu „czegoś z niczego”. Tym „niczym” są najczęściej bezużyteczne rzeczy, których chcielibyśmy się pozbyć. W ustawodawstwie przedmioty lub substancje, których się pozbywamy lub do pozbycia jesteśmy zobowiązani nazywane są odpadami. Zbędne przedmioty mogą stać się wyjątkowym źródłem inspiracji. Zamiast wylądować w koszu na śmieci, wykorzystywane są przez designerów, projektantów, kreatorów mody i wszystkich, dla których odpady stają się źródłem twórczej ekspresji. Odpady, z których wykonuje się przedmioty metodą upcyklingu, zaczynają na nowo funkcjonować. Wszyscy, którzy uprawiają upcykling, pokochali go za magię kreatywności i swobodę w nadawaniu nowych znaczeń niepotrzebnym przedmiotom. Uruchamiając wyobraźnię oraz przełamując funkcjonujące schematy myślowe, można na nowo „przywrócić do życia” przedmioty, które zyskują nową wartość użytkową lub artystyczną. W świecie upcyklingu nikogo nie dziwi widok szklanej butelki w roli abażura, aluminiowej puszki wypełnionej ołówkami czy tekturowego pudełka, w którym swoje miejsce znalazły w końcu zdjęcia z wakacji.

Przewagą upcyklingu nad recyklingiem jest brak zaawansowanych procesów chemicznych oraz niskie zużycie energii elektrycznej i gazu, dzięki metodzie ręcznej produkcji. Zmieniając pierwotne funkcje oraz znaczenie zużytych materiałów, młodzi designerzy kreują interesujące projekty przedmiotów codziennego użytku: koszyki i torebki z papierowej wikliny, torby ze starych plandek samochodowych i niewykorzystanych billboardów reklamowych. To tylko garść przykładów polskiego ekodesignu, którego twórcy przetwarzają przedmioty ogólnodostępne, często już spisane na straty. Pytani o materiały używane do realizacji projektów, odpowiadają zgodnie: przerabiamy wszystko, co się da przerobić. Drewniane palety, plakaty reklamowe, skrzynki po owocach, stare militarne skrzynie, szpule po kablach, worki po kawie, kartonowe pudła etc. Dzięki designerom, działającym w duchu twórczego recyklingu istnieje realna alternatywa dla masowej produkcji. **Przy okazji sprzątamy wspólnie świat, zwracając uwagę na problem nadmiernej konsumpcji i rosnącej liczby wyrzucanych po jednorazowym użyciu surowców, które z łatwością mogłyby zostać wtórnie wykorzystane.** Nie są to śmieci w klasycznym rozumieniu tego słowa, ale np. nigdy niewykorzystane odpady produkcyjne, które nie przeszły pomyślnie surowych kontroli jakości, bannery reklamowe wykorzystywane zaledwie przez miesiąc czy jednorazowe reklamówki. Pozornie bezużyteczne, bo przecież spełniły swoją pierwotną funkcję, ale przecież idealne jako unikatowy surowiec do zaprojektowania nowej designerskiej torebki czy plecaka. Od kilku lat obserwuje się wzrost zainteresowania elementami ekologicznymi w aranżacji wnętrz. Choć obecnie stanowią one jedynie kreatywny dodatek, już za kilka lat ekoprodukty mogą zdominować projekty architektoniczne. Swego rodzaju klasykiem upcyklingu stały się europalety, wykorzystywane obecnie w aranżacji mieszkań oraz powierzchni biurowych. Łóżka, stoły czy szafki z drewnianych palet to ostatni krzyk mody w architekturze wnętrz. Trend ten znajduje zwolenników zarówno wśród właścicieli bardziej zasobnych portfeli, jak i tych mniej zamożnych. Dla jednych stał się odzwierciedleniem idei ekologicznego stylu życia, a zarazem modnym gadżetem w designerskim mieszkaniu. Dla innych tanim i praktycznym sposobem urządzenia mieszkań, dzięki któremu w prosty sposób tworzyć można niesamowite aranżacje. „*Palletecture*” stanowi inspirację dla architektów, podążających za ideą recyklingu. Niektórzy z nich potrafią wykonać z palet

artystyczną elewację, a nawet cały dom. Drewniane palety pojawiają się również w biurach, budując kreatywną przestrzeń oraz twórczą atmosferę pracy.

Mówiąc o upcyklingu nie można jednocześnie zapominać o jego ekologicznym wymiarze. Każdego roku w Europie i na świecie powstaje mnóstwo odpadów, które w niektórych krajach są wciąż zagospodarowywane poprzez składowanie. Według unijnych przepisów środowiskowych ten sposób pozbywania się śmieci jest najmniej korzystnym sposobem, w którym tracone są zawarte w odpadach surowce.

Aby zapewnić gospodarce Unii Europejskiej zrównoważony rozwój konieczne jest podjęcie działań, dzięki którym odpady będą w większym zakresie wykorzystywane i poddawane ponownemu przetwarzaniu.

Jednym z najkorzystniejszych sposobów postępowania z odpadami jest zapobieganie ich powstawaniu i ponowne wykorzystywanie. Poprzez selektywną zbiórkę odpadów można zapewnić recykling i odzysk wielu cennych surowców. **Natomiast składowanie odpadów powinno dotyczyć wyłącznie tych odpadów, których nie można już przetworzyć. Ponowne wykorzystywanie odpadów doskonale wpisuje się w europejską hierarchię postępowania z odpadami, będąc jednym z zalecanych sposobów radzenia sobie ze zużyтыми przedmiotami.**

Ekotrend - nieprzemijająca moda

W nurcie określanym słowem „eko” mieści się niezwykle szeroki zakres działań: od zrównoważonego budownictwa, efektywnego zarządzania energią i zasobami naturalnymi oraz gospodarowania odpadami, po przemyślane i odpowiedzialne zakupy oraz segregowanie śmieci w każdym gospodarstwie domowym. O coraz większym znaczeniu ekotrendu świadczy popularność zarówno warsztatów upcyklingowych, targów Eko Lifestyle – na których swoje produkty prezentują projektanci mebli, odzieży i biżuterii z odzysku, a także dostawcy ekologicznej żywności oraz organicznych kosmetyków. Czy jednak ma on szansę zagościć w naszej świadomości na dłużej? Każdy z nas powinien odpowiedzieć sobie na pytanie, czy ekologia to dla niego jedynie przejściowy trend. Jeśli dbałość o środowisko nie będzie zakorzeniona w każdym z nas, nie zaszczipimy jej naszym dzieciom. **Każdy, nawet niewielki ekologiczny gest jest niezwykle ważny. Drobne, codzienne czynności, takie jak segregowanie śmieci, oszczędzanie prądu i wody oraz odpowiedzialne zakupy, w skali globalnej mogą przyczynić się do ograniczenia dewastacji środowiska naturalnego.**